

Transzcendens terek

Térélmény és testábrázolás
Majoros Áron Zsolt szobrászatában

SZEIFERT JUDIT

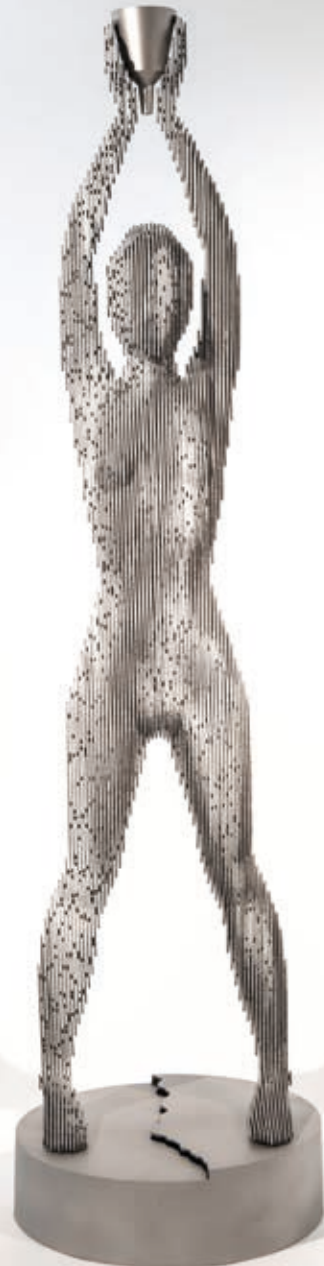
Faur Zsófi Galéria, Budapest, 2019. V. 2–31.

Majoros Áron Zsolt (1982) számára, mint minden szobrász számára a *forma* alapvető fontosságú, amely nem pusztán alak, hanem tartalmi értéket is hordoz. Szobrai általában fémből készült antropomorf figurák, amelyek a művész által megfogalmazott szándék szerint sajátos hidat képeznek a klasszikus archaikus plasztikai gondolkodás és napjaink megújító, layerekből építkező képi-téri szemlélete között. Új anyagokat (például kompozit, ólom, faforgács-lemez, réz stb.) és eszközöket is használ, az intenzitást színekkel, fénnel és árnyékkal vagy akár a vetítés effektusaival (*Cím nélkül*, 2019) is fokozza.

Alaptémája az ember és a tér, illetve az ember külső és belső tere közötti kapcsolódási pontok feltérképezése. Alkotásai a szobrászat alapkérdéseit érintik, hiszen azok elsődlegesen a térrel állnak összefüggésben. Minden forma meghatározza a teret, amelyben létezik, és a körbejárható plasztikák átalakítják az őket befogadó környezetet. Ezáltal a szobrász, amikor alkot, egyben teret is teremt. Majoros a plasztika és a néző relációi szerint változó, mégis a szobor által meghatározott téri viszonylatokat alakítja ki műveivel. Ugyanakkor figuráinak horizontális (*Horizontok*, 2012, *Korlát*, 2017) vagy vertikális (*Töltődés*, 2016, *Boxer*, 2018) „megnyitása” által a külső és belső terek átjárhatósága, illetve egymásra hatása válnak főszereplőkké szobrain. Általuk olyan fogalmi kérdéseket is felvet, mint az egyetemes és a személyes, illetve az intim és a publikus határai, azok átlépésének kérdései, a határok tágításának vagy szűkítésének lehetséges következményei. Nagyon aktuális problémafelvetés ez mai, virtuális terekkel továbbtagított világunkban. Ehhez nem is választhatna jobb formai megoldást, mint a digitális rétegektől kölcsönzött szeletek (*Büszk*, 2014, *Woman*, 2015, *Man*, 2016) vagy a pixelekre emlékeztető körök alkalmazását

MAJOROS ÁRON ZSOLT: *Töltődés*, 2016,
inox, 210×57×57 cm

Fotó: Majoros Árpád

Fotó: Majoros Árpád

Fotó: Majoros Árpád

MAJOROS ÁRON ZSOLT: *Szóródás*, 2016, acél, 180×70×60 cm

(*Szóródás*, 2016, *Gyűjtemény*, 2017). Mindkét esetben azonos formájú, kissé eltérő méretű alkotóelemek ismétlődéséből építi fel szobrait.

A test ábrázolása a korszak embereszményének metaforája. Az emberábrázolások története nem más, mint a testábrázolások sorozata. Ahogy Hans Belting írja: „Az ember olyan, ahogyan a testben megjelenik. A test maga is egy kép, még mielőtt újraalkotnák a képben. [...] Az *ember-test-kép* háromszög nem oldható fel, ha csak nem akarjuk elveszíteni mindhárom vonatkoztatási pontot.”¹

MAJOROS ÁRON ZSOLT: *Korlát*, 2017, inox, 80×45×35 cm

Majoros Áron Zsolt saját megfogalmazása szerint szoboralakjai egyéniség nélküli, arctalan figurák: a „tömegemberek” prototípusai, egyfajta „emberszabványok” – amelyekről csak annyit tudhatunk meg, hogy férfiak vagy nők. Ez igaz nemcsak egészalakos kompozícióira, de két kiállított mellszobra, a férfiportré karakterjegyeit szinte legyaluló *Büsztt* (2014) és a nő arcvonásait elnagyoló *Lady* (2016) esetében is.

De ahány ember, annyi különböző egyéniség, egyedi tartalom. Majoros szándékosan sematizált szobrainak egyik fontos küldetése éppen ezeknek az egyediségeknek a feltárása. Rámutat, hogy az arctalannak észlelt tömeg valójában egyéniségekből áll.

Majoros prototípusfiguráinak testhelyzetével, gesztusaival segíti az értelmezést, de még inkább azért, hogy *megnyitja* őket. Szobrainak belsejében nem zsigereket látunk. Ezzel még szemléletesebben helyet ad a szervek *fizikai tere* helyett azoknak a *szellemi, lelki tartalmaknak*, amelyek különbözővé, egyedivé tesznek minket. Ezeket tükrözi vissza külsőnk is, nem fiziognómiai, hanem érzelmi vonatkozásban. A test így maga is képpé válik, a róla alkotott műalkotás pedig a kép leképezésévé.²

Alkotásain (elsősorban a szeletekkel) a *virtuális világ* irányába megnyitott személyes tér egyben lehetőséget is kínál a valós téréből, illetve a valódi testünkben való menekülésre. Ha ezt a menekülést számításba vesszük, akkor az azt előfeltételezi, hogy kell lennie valaminek (nevezhetjük léleknek vagy szellemnek), ami ki akar vagy ki tud onnan szabadulni.³ Majoros ars poeticája szerint a testet és a testhiányt megformálva, az emberi alak autentikus megjelenítési lehetőségeit kutatva valójában ezt a szellemi, lelki tartalmat keresi. Nem biológiai értelemben boncol, hanem hiányokat képezve feltárja

a szobrok látszólag üres belső tereit. Az üres részeket először is azok a térszegmensek töltik meg, amelyeket ezek az áttetsző szeletek a kiállítási terükből kimetszenek. A szobrok tehát a kiállítási miliónek és abban a nézők mozgásának, helyzetének megfelelően változnak. Egészen más, ha szabadban vagy ha belső térben – és azon belül is, ha egy múzeum, illetve galéria falain belül, esetleg köznap környezetben – kerül elhelyezésre egy ilyen szobor. Körbejárhatóságuk révén nézőpontunk változtatásával alakul nemcsak a plasztikák nézete, de a körülvevő térből „áterszített” tartalom szerinti vizuális élmény is. Ez a művek elsődleges jelentése is egyben. Hiszen alapvetően mi is alkalmazkodunk a körülöttünk lévő világhoz, befolyásol minket létezésünkben mindaz, ami körülvesz a hétköznapijainkban. Ugyanakkor saját igényeink szerint mi is alakítjuk környezetünket. Ez a *kölcsönhatás* az, ami a műalkotások és a nézők viszonyát általában jellemzi. Majoros szobrai esetében ez a szándék felerősödik, ami a befogadók egyénenként eltérő interpretációiban érhető tetten. Mindenki mást láthat ezekben a transzparens közzökkel megnyitott szobrokban. Mindenki a saját értékrendje, érzelmei, személyiségjegyei által interpretálja ezeket a fémlemezektől *zárt*, valamint a szünetek vagy hiányok *nyitott* szeleteiből váltakozva épülő műveket.

A szünetek, akár a beszéd közbeni csöndek, éppolyan fontosak és jelentéssel, jelentőséggel bírnak. Ezt a nézőknek egyénileg kell megérezniük és maguk számára értelmezniük, megfejteniük. A vertikális vagy horizontális szeletek közé ékelődő szünetek hordozzák a szobrokban rejlő üzenetet.

MAJOROS ÁRON ZSOLT: *Metszet*, 2018, acél, 180×50×50 cm

A látszólagos ürességgel irányítják rá a belső értékekre a figyelmet. A szemlélők, befogadók a szobrokat körbejárva, előttük állva mintegy rá vannak „kényszerítve”, hogy saját gondolataikra, érzéseikre koncentráljanak. Egyfajta meditáció ez. Ez az elmélyülés szükséges ahhoz, hogy átjussunk a műalkotások által kínált átjárón, kapun, ami kiszakít a mindennapok korlátolt világából, és megnyitja előttünk azt az univerzumot, amit művészetnek nevezünk. Címével is, de még inkább megformálásával utal erre a kettősségre a *Korlát* (2017) című alkotás. A szobrot négy oldalról láthatatlan síkok határolják, amelyek csak a testet zárják korlátok közé, a lélek és a szellem szabadon áramlanak. Az egyenes, nyílt tartás és a kifelé forduló fej büszkeségről és a külvilágra irányuló nyitottságról árulkodik. A nyugodt, harmóniát árasztó alak zárt tömbje vízszintes szeletekkel tagolt, így a kompozíció a zártság és a nyitottság dualitását hangsúlyozza.

A művészet új távlatokat, jelen esetben konkrétan *tereket* ad a számunkra – transzcendens élményt kínál. A transzcendencia eredeti jelentése válik itt konkrétan érzékelhetővé, hiszen a szó a latin *transcendo* igéből származik, ami azt jelenti, hogy *átlép, áttér, átkel*. A transzcendencia általánosságban olyan valóságot jelöl, amelynek megismeréséhez az embernek *át kell lépnie* a köznapi értelemben vett határait. Majoros Áron Zsolt szobrai ebben az átlépésben segítenek. Spirituális átjárók. Általuk megszűnnek a határok profán és szakrális, virtuális és valóságos, külső és belső, személyes és egyetemes között.

Szobrai megalkotásakor az emberi test mint burok foglalkoztatja, amely meghatározza az ember bölcsőtől a koporsóig terjedő vonatkoztatási rendszerét. Ugyanakkor teret teremtenek, helyi értéket jelölnek, helyzetbe hoznak. Kijelölik azt a helyet, amit emberi létünk számunkra is determinál. Külsőleg uniformizált emberalakjai arra mutatnak rá, hogy függetlenül attól, hogy belül milyen eltérőek is vagyunk, vagy mi történik velünk, a születés és a halál egyetemesen érvényes mindenkire.

Jegyzetek

- 1 Hans Belting: *Kép-antropológia* [Bild-Antropologie, Wilhelm Fink Verlag, München, 2001] (ford.: Kelemen Pál), Kijárat Kiadó, 2003, 104.
- 2 V. ö.: Belting, i. m., 104.
- 3 V. ö.: Belting, i. m., 107.